

صدای زلال معترضان آب

بستر زاینده رود که در زمان صفویان یکی از بزرگترین تحولات تاریخی ایران را با آبادانی پشت سر گذاشت و ثمره آن احداث پل‌های بی‌نظیر در این رودخانه خروشان بود، یکبار و پس دو قرن، تاریخ ساز شد و در شرایطی که کارشناسان از بروز جنگ آب در استان‌های نظیر اصفهان ابراز نگرانی می‌کردند، اما هزاران نفر از مردم متمدن این استان در روز جمعه به اعتراض مدنی برای خشکی این رودخانه دست به تجمع زدند. این اتفاق در شرایطی مهم و قابل تقدیر بود که مردم بدون خشونت و اعتراض و نهایت مدنیّت به اعتراض به خشکسالی پرداختند و فیلم‌ها و عکس‌های آن در رسانه‌های جهان بازتاب فراوانی داشت.

به گزارش سایت خبری پرسون، در طی ۱۱ روز گذشته، کشاورزان این استان با برپایی چادر در بستر خشک زاینده‌رود مطالبات خودشان را در خصوص تعیین تکلیف وضعیت کشت پاییزه مطالبه می‌کردند، اما روز جمعه مردم این استان به تجمع آنها پیوستند و در کنار پل تاریخی خواجه دغدغه‌های خود در خصوص احیای دائمی زاینده‌رود را بیان کردند و از مسئولان خواستند تا نسبت به مشکلات زاینده‌رود رسیدگی کنند. به اعتقاد کارشناسان، این تجمع اعتراضی ثمره دو دهه بی‌توجهی به موضوع خشکسالی اصفهان و دیگر استان‌های کشور است.

موضوعی که با فرونشست زمین و ترک‌های عظیم بر روی آثار و ابنیه تاریخی و از همه مهم‌تر نابودی کشاورزی شرق اصفهان، مانند یک غده سرطانی دهان باز کرد و طاقت این مردم را طاق کرده است. بی‌توجهی به توسعه کشاورزی و احداث نیروگاه‌ها و صنایع آب‌بر در استانی که در منطقه خشک ایران قرار دارد، پایتخت آباد دولت صفویه را با چالش جدی روبه‌رو ساخته است. ثمره این توسعه نامتوازن صنایع، نه تنها در آب بلکه این روزها در هوا نیز مشهود است و شاخص هوای اصفهان از مرز ۲۰۰ عبور کرد، عددی که فقط با «فاجعه آلودگی هوا» قابل ارزیابی است.

همان‌طور که اعلام شده، کیفیت هوا در ایستگاه خیابان باهنر با شاخص ۲۱۴ و ورزشگاه میثاق با شاخص ۲۱۵ وضعیت بسیار ناسالم را نشان می‌دهد و اطلاعات چهار ایستگاه پایش در خیابان‌های جی، باغ غدیر، دانشگاه و میرزا طاهر در دسترس نیست. اما در پی تجمع مردم در بستر خشک زاینده رود، محمد مخبر، معاون اول رئیس‌جمهوری در یک دستور ویژه به وزیران نیرو و جهاد کشاورزی خواستار رسیدگی فوری به حل مشکل آبریز زاینده‌رود در هر سه استان چهارمحال و بختیاری، اصفهان و یزد شده است. علی‌اکبر محرابیان وزیر نیرو نیز ضمن عذرخواهی از کشاورزان اصفهان از تشکیل فوری جلسه ستاد احیای زاینده‌رود برای تصمیم‌گیری درباره مشکلات این حوضه خبر داد.

همچنین عباس مقتدایی، نماینده اصفهان در مجلس شورای اسلامی در نامه‌ای به رئیس‌جمهوری خواستار توجه ویژه او به موضوع زاینده رود شد و در این نامه تاکید کرده که: «باید به گونه‌ای تدبیر شود تا ضمن حضور شخص رئیس‌جمهور در اصفهان و تشکیل شورای عالی آب و یا جلسه هیات دولت در اصفهان، ابعاد مختلف موضوع بررسی شده و راهکارهای مناسب عملیاتی گردد.» همزمان با اعتراض مردم نیز و به‌منظور حل مشکلات کشاورزان و توسعه طرح‌های آبی اصفهان، ۳۸۰۰ میلیارد تومان اختصاص می‌یابد.

این خبر را سیدرضا مرتضوی، استاندار اصفهان اعلام کرد و گفته است: «مبلغ ۱۵۰۰ میلیارد تومان از طریق صنایع، تأمین و در صندوق سازگاری با کم‌آبی به جهاد کشاورزی تحویل شود تا بین حقایقه‌داران تقسیم شود. همچنین مبلغ ۱۵۰۰ میلیارد تومان برای تکمیل سامانه دوم آبرسانی اصفهان تخصیص یابد. از سویی طرح‌های تکمیلی این تصفیه‌خانه‌ها برای استفاده بهینه و هرچه بهتر از پساب درنظر گرفته شده است تا از آن برای بهره‌گیری در صنعت کشاورزی استفاده شود و برای هریک ۴۰۰ میلیون تومان درنظر گرفته‌ایم.»

اعتراض مدنی بی‌نظیر در خاورمیانه

اما برای بررسی این موضوع، محمد درویش، کنشگر و فعال محیط زیست در رابطه با تجمع اعتراضی مردم اصفهان می‌گوید: تجمعی که مردم اصفهان در مدت یازده روز گذشته و در بستر زاینده رود انجام دادند، حاصل ۲۰ سال، بی‌توجهی و خون دل خوردن مردم این استان است. مردم صبور این استان و کشاورزان شریف شرق استان اصفهان و منطقه ورزنه، بارها هشدار دادند، اشک ریختند، بارها با تراکتورهایشان به سمت اصفهان حرکت کردند، بارها نشان دادند که دیگر چیزی برای از دست دادن، ندارند، آنها در کنار مردم این استان جانشان به لب‌شان رسیده است.

در این شرایط دشوار اقلیمی مثل کاهش بارندگی و در سرما، در بستر خشک زاینده رود دورهم جمع شدند و این‌بار مردم اصفهان به آنها ملحق شدند. روزهای اول تعداد تحصن‌کنندگان بسیار کم بود، اما در روز جمعه، بزرگترین اجتماعات محیط زیستی ایران و به جرات می‌گویم منطقه خاورمیانه شکل گرفت. نکته مهم این است که این اجتماع در نهایت متانت و نهایت مدنیّت و بدون خشونت رخ داد و نظیر آن در اروپا و کشورهای پیشرفته کمتر دیده شده است.

این نشانه توسعه یافتگی مردم ایران و استان بزرگ اصفهان است که تا چه اندازه حفظ مایملک محیط‌زیستی‌شان و اینکه یک رودخانه جاری و زنده باشد، برای این مردم مهم است. باید این اعتراض مدنی به فال نیک گرفته شود و خوشحالی که دولت و حاکمیت نیز اجازه داد این اجتماع بزرگ شکل بگیرد و مردم احساس کنند که حرف آنها شنیده می‌شود. مردم وقتی احساس کنند که حرف آنها شنیده می‌شود، دست به رفتارهای خشونت آمیز نمی‌زنند و اهل گفت‌وگو، مدارا و صبر هستند. خواسته این مردم جاری شدن آب در رودخانه‌هایشان است و فکر نمی‌کنم خواسته بزرگ و غیر قابل

خطای راهبردی در توسعه کشاورزی و صنعت

این کنشگر برجسته محیط زیستی، در ادامه صحبت‌هایش به خطاهای راهبردی در موضوع محیط زیست اشاره دارد و می‌افزاید: متأسفانه سال‌هاست که بارگذاری‌های غلط اکولوژیکی، رودخانه‌های پرآب اصفهان خشک شده‌اند و خواسته مردم کاملاً بحق است. ما باید بعد از تامین آب شرب مردم، اولویت حقابه گاوخونی را به آنها پس بدهیم.

اگر آب در گاوخونی جریان پیدا کند، آب به زاینده رود می‌آید و چرخ گردشگری می‌چرخد و هتل‌ها مسافران بیشتری جذب می‌کنند و چرخ اقتصادی استان بدون تخریب منابع طبیعی و کاهش منابع آب‌های زیرزمینی به حرکت در خواهد آمد؛ اما اینکه ما با خطای راهبردی، وسعت اراضی کشاورزی در بالادست استان را افزایش دهیم و به این بهانه اراضی کشاورزی قدیمی در ورزنه را نابود کنیم، فقط نابودی منابع آبی را رقم زده‌ایم. همچنین ما مجموعه‌ای از صنایع آب‌بر، انرژی‌بر و آلاینده را در اصفهان مستقر کرده ایم و فکر کردیم اگر به این استان و به این حوزه آب برسانیم، مشکل اقتصادی حل می‌شود.

اعتراض مدنی حق همه استان‌هاست

درویش به افزایش آلاینده‌گی هوا در استان اصفهان اشاره‌ای دارد و آن را ثمره توسعه نامتوازن صنایع می‌داند و خاطر نشان می‌کند: امروز شاخص آلودگی هوا از ۲۰۰ عبور کرد و این نشان می‌دهد که اصفهان ظرفیت احداث واحدهای آلاینده جدید را ندارد. این فکر غلطی است که حالا که مردم اصفهان یا چهارمحال بختیاری، اعتراض می‌کنند و ما دیگر نمی‌توانیم از سرشاخه‌های کارون آب بیاوریم از خلیج فارس و دریای عمان، با آب شیرین کن‌ها، آب برسانیم! نه تنها اصفهان، بلکه یزد، اردکان، خوزستان و... دیگر ظرفیت خطای راهبردی را ندارند.

در هفته گذشته شاخص آلودگی هوای اردکان به بالای ۵۰۰ رسیده بود و همه اینها نشان می‌دهد آن درک و علمی که سهمی که در چیدمان توسعه باید داشته باشد، متأسفانه ندارد و ما اصفهان، یزد، اردکان، کرمان، فارس، خوزستان و... را قربانی نابخردی‌ها و «دوستی خاله خرسه» کردیم. نتیجه این اتفاقات تحصن هزاران نفر در کف بستر خشک زاینده رود بود که مردم می‌خواستند به این دوستی خاله خرسه، پایان داده شود. همه مردم ایران باید از این جنبش مدنی اصفهانی‌ها حمایت کنند. مردم چهارمحال و بختیاری، خوزستان، لرستان نباید نگران این جنبش باشند و باید با مردم این استان همراهی کنند و مطالبه‌گیری داشته باشند. حقابه تالاب‌های هورالعظیم، شادگان، شیمبار و... مقدم بر کشاورزی و صنعت است.

اگر مردم اصفهان موفق شوند که گاوخونی را زنده کنند، مردم خوزستان نیز می‌توانند هورالعظیم را زنده و حیای کنند و اجازه ندهند به بهای توسعه نفتی میدان آزادگان، ارزشمندترین تالاب آنها، خشک و نابود شود. وی در ادامه گفته‌هایش به نقش اجتماعی خشکسالی زاینده رود در اصفهان می‌پردازد و می‌گوید: از زمان خشکی زاینده رود، حال این مردم خراب شده و اگر آب به زاینده رود بازگردد آمار خودکشی، طلاق، افسردگی و طلاق کاهش پیدا خواهد کرد و مردم امیدوار می‌شوند. زمانی که نیروی انتظامی این استان اعلام می‌کند که با خشک شدن زاینده رود، باعث پرخاشگری بیشتر رانندگان، تخطی از قانون و... شده و دانشکده‌های روانشناسی و مراکز بهداشتی بارها هشدار داده‌اند که میزان خودکشی و طلاق در استان اصفهان به شدت در حال افزایش است و دلیل این اتفاق حال خراب محیط زیست است.

اگر حال طبیعت خراب باشد، فارغ از اینکه شما چه خودرو یا مسکن گرانی‌مندی دارید یا ندارید، حالتان خراب است، چون هوایی برای تنفس و آبی برای خوردن ندارید. اصفهان باید از افرادی مانند مسعود سلامی‌ها حمایت کند، که بی‌منت، بزرگترین شهر سلامت در خاورمیانه را ساخته‌اند و سالانه ۳.۵ میلیارد دلار درآمد از موضوعات پزشکی برای استان کسب می‌کند؛ بدون اینکه فشاری به منابع آبی و محیط زیست استان بیاید. این استان باید نیروگاه‌های خورشیدی و بادی را احداث کند، و از افزایش نیروگاه‌های حرارتی، پتروشیمی و واحدهای آلاینده که آب و هوا را از مردم بگیرد، اجتناب ورزد.